

SISÄLLYS

1. SOVELTAMISALA

1 § Sopimuksen ulottuvuus

2 § Paikallinen sopiminen

Ulottuvuus

Sopimismenettely

2. TYÖSUHDE

3 § Työnjohto

4 § Työsopimus ja koeaika

5 § Määräaikainen työsopimus

6 § Työsuhteen päätyminen

Irtisanomisajat

Korvaukset

Työsuhteen purkaminen

3. TYÖAIKA

7 § Työaika

Työajasta sopiminen

Säännöllisen työajan järjestäminen

Tasoittumisjärjestelmä

Työvuoroluettelo

8 § Vapaat

Vapaapäivät

Vapaapäivien sijoittelu

Arkipyhäviikon työajan lyhennys

9 § Päivittäiset lepoajat

Ruokatauko

Kahvitauko

10 § Lisä- ylityö

Lisätyö

Ylityö

Lisä- ja ylityösuostumus

Korotettu palkka

Korotettu palkka tasoittumisjaksossa

Työaikalisät ja lisä- ja ylityö

Palkan maksaminen tasoittumisjaksossa

Lisä- ja ylityökorvaus vapaa-aikana

Työsopimuksen päätyminen kesken tasoittumisjakson

Ylityön enimmäismäärät

Tuntipalkkakajaja

Lisä ja ylityökorvausten vanhentuminen

11 § Sunnuntaityö

4. PALKKAUS

12 § Työpalkat

*Vähimmäispalkka
Optometreriopiskelija
Esimieslisä
Lääkelisä
Piilolasillisä
Iltalisä
Aattoiltalisä
Lauantailisä
Tilapäinen siirto
Osakuukauden palkka
Alle 37,5 tuntia tekevät*

13 § Työasut

5. POISSAOLOT

14 § Sairastuminen

*Palkanmaksun edellytykset
Ilmoitusvelvollisuus ja lääkärintodistus
Palkanmaksu
Sairauden uusiutuminen
Karanteeni
Alle 37,5 tuntia tekevä*

15 § Tilapäinen poissaolo

*Äkillinen sairaus perheessä
Vihkiminen ja merkkipäivä
Kuolema ja hautajaiset
Kutsunta ja kertausharjoitukset
Yhteiskunnallinen toiminta
Vaikeasti sairas lapsi
Vuosilomaedut*

16 § Lääkärintarkastukset

*Palkanmaksun edellytykset
Sairauden toteaminen
Äkillinen hammassairaus
Raskaus
Lakisääteiset tarkastukset ja tutkimukset*

17 § Lapsen syntymä

*Perhevapaat
Ilmoitusajat
Vapaan ajankohdan muuttaminen
Työskentely vapaan aikana*

6. VUOSILOMA

18 § Vuosiloma

Loman pituus
Loman antaminen
Loma ja vapaapäivä
Lisät
Lomapalkan maksaminen
Alle 37,5 tuntia tekevät

19 § Lomaraha

Maksamisedellytykset
Suuruus
Maksamisaika
Hoitovapaa
Varusmiespalvelus
Työsuhteen päätyminen loman aikana
Eläkkeelle siirtyminen
Takaisinperintä
Alle 37,5 tuntia tekevät

7. MATKAT

20 § Matkakustannukset

8. ERINÄISET MÄÄRÄYKSET

21 § Erinäiset määräykset

Jäsenmaksun perintä
Kokoontuminen työpaikalla
Luottamusmies
Ryhmähenkivakuutus

9. NEUVOTTELUJÄRJESTYS JA TYÖRAUHA

22 § Erimielisyydet

Paikalliset neuvottelut
Liittoneuvottelut
Neuvottelujen toteutus
Työtuomioistuin

23 § Työrauha ja sopimusrikkomukset

10. VOIMASSAOLO

24 § Sopimuksen voimassaolo

TYÖAIKAPANKKI

LOMARAHAN VAIHTAMINEN VAPAAKSI

KOULUTUSSOPIMUS

1 § Ammattiyhdistyskoulutus

*Koulutustyöryhmä
Osallistumisoikeus
Ilmoitusvelvollisuus
Työsuojelukoulutus
Korvaukset
Muut edut*

2 § Yhteinen koulutus

3 § Ammatillinen koulutus

Optometriapäivät

4 § Voimassaolo

ERIMIELISYYSMUISTIO

TYÖSOPIMUSLOMAKE

OPTIKOIDEN TYÖEHTOSOPIMUS

1. SOVELTAMISALA

1 § Sopimuksen ulottuvuus

1. Sopimusta noudatetaan optikkoliikkeissä.
2. Sopimus koskee työaikalain alaisia optikoita, optometristejä, johtavia optikoita ja optometristejä sekä optometristiopiskelijoita.
3. Sopimuksen osana noudatetaan seuraavia voimassa olevia ja liittoja sitovia keskusjärjestösopimuksia:
  - Luottamusmiessopimus 2003
  - Yhteistoimintasopimus 2001

2 § Paikallinen sopiminen

Ulottuvuus

1. Paikallisesti voidaan sopia toisin tämän työehtosopimuksen niistä määräyksistä, joissa se on erikseen todettu.

Sopimismenettely

2. Paikallisessa sopimisessa:
  - sopijapuolia ovat työnantaja ja työntekijä, työntekijät tai luottamusmies, ellei työehtosopimusmääräyksessä ole toisin sovittu
  - sopimus tehdään kirjallisesti, ellei toisin sovita
  - sopimus tehdään toistaiseksi tai määräajaksi
  - toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen irtisanomisaika on 2 kuukautta
  - yli 12 kuukautta kestänyt määräaikainen sopimus voidaan irtisanoa 2 kuukauden irtisanomisajalla
  - sopimuksen päättyttyä noudatetaan työehtosopimuksen määräyksiä.
3. Sovitun järjestelyn ollessa sidottu tiettyyn ajanjaksoon se jatkuu irtisanomisesta huolimatta jakson loppuun.
4. Jos sopimusta ei tehdä, noudatetaan työehtosopimuksen määräyksiä.

2. TYÖSUHDE

3 § Työnjohto

1. Työnantaja johtaa ja jakaa työtä.
2. Määrätynlaiseen työhön otettu työntekijä on velvollinen tarpeen vaatiessa tekemään muutakin ammattiinsa kuuluvaa tai siihen rinnastettavaa työtä.
3. Järjestäytymisoikeus on molemmin puolin loukkaamaton.

4 § Työsopimus ja koeaika

1. Osapuolet suosittelvat kirjallisen työsopimuksen tekemistä. Kirjallisessa työsopimuksessa tulee olla oheisen mallilomakkeen ja sen täyttämisohjeiden mukaiset vähimmäistiedot.
2. Työsopimus on joko toistaiseksi voimassa oleva tai määräaikainen.
3. Koeajasta on sovittava työsopimuksessa.
4. Koeajan pituus on enintään 4 kuukautta, ellei työsopimuslain 1:4 §:n perusteella ole muuta sovittu.
5. Koeaikana sopimus voidaan molemmin puolin purkaa irtisanomisaikaa noudattamatta.
6. Työntekijän palatessa kohtuullisessa ajassa aikaisemman työnantajansa palvelukseen ja entisen kaltaiseen työhön koeaikaa ei sovelleta, ellei siihen ole erityistä syytä.

5 § Määräaikainen työsopimus

1. Määräaikaisen työsopimuksen tekeminen määräytyy työsopimuslain 1:3 §:n mukaan.
2. Sopimuksen päättämisaikakohdan on oltava työntekijän tiedossa hyvissä ajoin, kuitenkin vähintään viikkoa ennen, jos mahdollista.
3. Päättäessään työsuhteen ennen määräaikaa työntekijä korvaa työnantajalle aiheuttamansa vahingon.

Korvaus on kahden viikon palkka tai laiminlyödyn työkauden ollessa lyhyempi sitä vastaava määrä.

Korvauksen kuittaaminen määräytyy työsopimuslain 2:17 §:n mukaan.

4. Päättäessään työsuhteen ennen määräaikaa työnantaja korvaa työntekijälle aiheuttamansa vahingon työsopimuslain 12:2 §:n mukaan.

6 § Työsuhteen päätyminen

Irtisanomisajat

1. Työnantajan noudattama irtisanomisaika on:

työsuhteen jatkuttua	irtisanomisaika
enintään vuoden	14 päivää
yli vuoden–enintään 4 vuotta	1 kuukausi
yli 4–enintään 8 vuotta	2 kuukautta
yli 8–enintään 12 vuotta	4 kuukautta
yli 12 vuotta	6 kuukautta

2. Työntekijän noudattama irtisanomisaika on:

työsuhteen jatkuttua	irtisanomisaika
enintään 5 vuotta	14 päivää
yli 5 vuotta	1 kuukausi

3. Irtisanomisaika alkaa kulua irtisanomista seuraavana päivänä.

4. Työsopimus irtisanotaan todistettavasti.

5. Irtisanomisen syy ja työsuhteen päättymisaika on vaadittaessa ilmoitettava työntekijälle viivytyksettä kirjallisesti.

Korvaukset

6. Työntekijän, joka ei noudata irtisanomisaikaa, on korvattava työnantajalle noudattamatta jätetyn irtisanomisajan palkka.

Korvauksen kuittaaminen määräytyy työsopimuslain 2:17 §:n mukaan.

7. Työnantajan, joka ei noudata irtisanomisaikaa, on maksettava työntekijälle noudattamatta jätetyltä irtisanomisajalta täysi palkka.

Työsuhteen purkaminen

8. Työsuhteen purkaminen määräytyy työsopimuslain mukaan.

3. TYÖAIKA

7 § Työaika

Työajasta sopiminen

1. Säännöllinen työaika on enintään keskimäärin 37,5 tuntia viikossa.
2. Työsopimuksessa sovitaan keskimääräisestä vähimmäisviikkotyöajasta.

Säännöllisen työajan järjestäminen

3. Työviikko alkaa maanantaina kello 00.00, ellei paikallisesti toisin sovita (2 §:n mukaisesti).
4. Säännöllinen työaika voidaan järjestää seuraavasti:

a. Yhden viikon aikana

Työaika on enintään 10 tuntia vuorokaudessa ja enintään 37.5 tuntia viikossa.

b. Usean viikon jaksossa

Työnantaja laatii etukäteen työajan tasoittumisjärjestelmän, jonka aikana viikkotyöaika tasoittuu enintään 37.5 tuntiin.

Tasoittumisjakso voi olla enintään 26 viikkoa.

Säännöllinen työaika ei saa ylittää 10 tuntia vuorokaudessa eikä 48 tuntia viikossa. 10 tunnin työpäiviä saa olla enintään 4 peräkkäin.

c. Paikallisesti sopien

Paikallisesti sopien (2 §:n mukaisesti) voidaan säännöllinen viikkotyöaika järjestää myös seuraavasti:

Työnantaja laatii etukäteen työajan tasoittumisjärjestelmän, jonka aikana viikkotyöaika tasoittuu enintään 37,5 tuntiin.

Tasoittumisjakso voi olla enintään 26 viikkoa. Säännöllinen työaika ei saa ylittää 10 tuntia vuorokaudessa eikä 50 tuntia viikossa.

Tasoittumisjärjestelmä

5. Työnantajan laatimaan työajan tasoittumisjärjestelmään merkitään:

- tasoittumisjakson pituus,
- kokonaistyöaika sekä
- jakson alkamis- ja päättymispäivä.

Työajan tasoittumisjärjestelmä annetaan tiedoksi viimeistään kaksi viikkoa ennen tasoittumisjakson alkamista.

Työvuoroluettelo

6. Työnantajan laatimaan työvuoroluetteloon merkitään:

- työntekijän säännöllisen työajan alkaminen ja päättyminen,
- tämän sopimuksen mukaiset ruokatauot sekä
- tasoittumisjakson jäljellä oleva viikkojen ja työtuntien määrä.

Työvuoro on säännöllisen työajan alkamisen ja päättymisen välinen aika ja se sisältää tämän sopimuksen mukaisen ruokatauon.

Työvuoro on merkittävä työvuoroluetteloon yhdenjaksoisena.

Yhdenjaksoiseen työvuoroon ei kuitenkaan tarvitse sisällyttää asiakas-, esittely-, koulutus- tai vastaavia tilaisuuksia, työnantajan määräämiä palavereja eikä lisätyönä tarjottuja tunteja.

Työvuoroluettelo annetaan tiedoksi viimeistään kaksi viikkoa ennen työviikon alkamista.

Alle 37,5 tuntia tekevillä alle 4 tunnin työvuoroa ei tule käyttää, elleivät työntekijän tarpeet tai muu perusteltu syy tätä edellytä.

8 § Vapaat

Vapaapäivät

1. Työntekijällä on työaikalain viikoittaisen vapaa-ajan lisäksi yksi vapaapäivä.

Vapaapäivä voidaan antaa tasoittumisjärjestelmän aikana yhdistämällä vapaapäiviä yhdenjaksoiseksi vapaaksi.

Vapaapäiviä ei saa olla viittä enempää peräkkäin ilman työntekijän suostumusta.

Poissaolot eivät muuta ennalta laadittua vapaapäiväsuunnitelmaa.
Työnantaja ja alle 37.5 tuntia tekevä työntekijä voivat sopia työntekijän halutessa 6-päiväisestä työviikosta.

Vapaapäivien sijoittelu

2. Vapaapäivät sijoitetaan seuraavasti:

2.1. Viikonloppuvapaa

Vapaapäivä pyritään antamaan eri viikonpäivinä kiertävänä vapaana siten, että lauantai-, sunnuntai-, maanantaiyhdistelmä toistuu säännönmukaisesti.

Lauantain ollessa työntekijän vapaapäivä pyritään myös sunnuntai antamaan vapaaksi.

Lomakauden aikana (1.5. – 30.9) pyritään antamaan vähintään 7 vapaata lauantaita. Vuosilomalauantait eivät vähennä kyseisten vapaiden määrää. Jos työsuhde ei ole jatkunut koko kalenterivuotta, annetaan vapaat vastaavassa suhteessa. Paikallisesti voidaan sopia lauantaivapaiden antamisesta muuna arkipäivänä.

2.2. Aattovapaa

Toistaiseksi voimassa olevassa työsuhhteessa sijoitetaan vapaapäivistä kaksi seuraaviin aattoihin:

- pääsiäislauantai
- juhannusaatto
- jouluaatto
- uudenvuodenaatto.

Työsuhteen alkamisvuonna aattovapaat annetaan, jos työsuhde on alkanut ennen pääsiäisviikkoa.

Vuosilomalle sijoittuvat aattovapaat lasketaan saaduiksi aattovapaiksi.

Poissaolot eivät muuta ennalta laadittua vapaapäiväsuunnitelmaa.

Työnantaja voi korvata aattovapaat maksamalla kyseisinä päivinä tehdystä säännöllisestä työstä 100 %:lla korotettu palkka. Tämän lisäksi työntekijän työaikaa lyhennetään 4. kohdan mukaisesti.

Aattovapaa ei koske alle 37.5 tuntia tekevää, ellei toisin sovita.

Arkipyhäviikon työajan lyhennys

3. Työaikaa lyhentävät:

- pitkäperjantai
- pääsiäismaanantai
- helatorstai
- juhannuspäivä.

Työaikaa lyhentävät myös maanantaista perjantaihin sijoittuvat:

- uudenvuodenpäivä
- vapunpäivä
- itsenäisyyspäivä
- jouluaatto
- tapaninpäivä.

4. Työajan lyhennys toteutetaan antamalla vapaapäivä:

- arkipyhäviikolla
- kahtena edeltävänä viikkona
- kahtena seuraavana viikkona tai
- tasoittumisjärjestelmässä.

5. Arkipyhäviikon yksi työajan lyhennys vähentää työpäivien määrää yhdellä ja työtuntien määrää 7.5:llä.

6. Paikallisesti sopien (2 §:n mukaisesti) voidaan työajan lyhennys toteuttaa myös lyhentämällä työaikaa 7,5 tuntia ilman, että työpäivien määrä vähenee.

7. Työnantaja ja työntekijä voivat sopia (2 §:n mukaisesti) työajan lyhennyksen antamisesta rahakorvauksena eli päiväpalkkana (12 §:n 9. kohta).

8. Lauantain ollessa pysyvästi työntekijän vapaapäivä se on vapaa myös:

- uudenvuodenpäivä-,
- pääsiäismaanantai-,
- vapunpäivä-,
- itsenäisyyspäivä-,
- tapaninpäiväviikolla.

9. Arkipyhäviikkojen työajan lyhennykset eivät koske alle kuukauden kestäviä määräaikaista työsuhteita.

10. Alle 37,5 tuntia tekeväälle annetaan arkipyhäviikon työajan lyhennys:

- rahakorvauksena tehtyjen työtuntien lisäksi
- tai palkallisena vapaana arkipyhäviikolla, kahtena edeltävänä viikkona, kahtena seuraavana viikkona tai tasoittumisjärjestelmässä.

Rahakorvaus tai työajan lyhennys lasketaan jakamalla työsopimuksessa sovittu viikkotyöaika 5:llä.

9 § Päivittäiset lepoajat

Ruokatauko

1. Säännöllisen työajan ollessa yhdenjaksoisesti yli 7 tuntia työntekijällä on vähintään tunnin ruokatauko.

2. Paikallisesti sopimalla (2 §:n mukaisesti) voidaan ruokatauko:

- lyhentää enintään 30 minuutilla tai
- poistaa kokonaan, jolloin työntekijä voi ruokailla työaikana.

3. Ruokatauko ei ole työaikaa työntekijän saadessa poistua esteettömästi työpaikalta.

4. Ruokataukoa ei saa sijoittaa välittömästi työpäivän alkuun tai loppuun.

Kahvitauko

5. Työpäivän pituuden ollessa:

enintään 6 tuntia	yksi kahvitauko
yli 6 tuntia	kaksi kahvitaukoa.

6. Kahden kahvitauon vaikeuttaessa töiden järjestelyjä annetaan yksi pidempi kahvitauko.

10 § Lisä- ja ylityö

Lisätyö

1. Lisätyö on sovitun työajan lisäksi tehty työ enintään 40 tuntiin saakka viikossa.

Ylityö

2. Ylityötä on 40 tuntia viikossa ylittävä työ.

3. Tasoittumisjärjestelmässä ylityötä on keskimäärin 40 tuntia viikossa ylittävä työ.

Lisä- ja ylityösuostumus

4. Työntekijän lisä- ja ylityösuostumus määräytyy työaikalain 18 §:n mukaan.

Vuorokaudessa yli 8 tuntia tai työvuoroluetteloön merkityn 8 tuntia pidemmän työajan lisäksi tehtävään työhön edellytetään työntekijältä työaikalain 18 §:n 1 mom. mukainen suostumus.

Korotettu palkka

5. Vuorokaudessa 10 tuntia tai viikossa 37.5 tuntia ylittävstä työstä maksetaan 50 %:lla korotettu palkka.

Kokoaikatyöntekijälle maksetaan arkipyhäviikon enimmäistyöajan ylittävstä työstä 50 %:lla korotettu palkka.

Kokoaikatyöntekijällä arkipyhäviikon enimmäistyöaika on 30 tuntia yhden arkipyhän lyhentäessä työaika ja 22.5 tuntia kahden arkipyhän lyhentäessä työaika.

Korotettu palkka tasoittumisjaksossa

6. Tasoittumisjaksossa tehdystä tuntimäärästä

a. vähennetään yli 10 tuntia vuorokaudessa tehty työ

- maksetaan erikseen 50 %:lla korotettu palkka

b. vähennetään tasoittumisjakson viikkojen enimmäistyöajat

- viikkojen lukumäärä x 37.5 tuntia, josta vähennetään kokoaikatyöntekijän arkipyhälyhennysten lukumäärä x 7.5 tuntia

c. maksetaan erotuksesta 50 %:lla korotettu palkka.

7. Tasoittumisjakson säännölliseen työaikaan lasketaan mukaan myös sellaiset tasoittumisjärjestelmässä ilmoitetut tunnit, joiden aikana työntekijä on ollut poissa työstä hyväksyttävästä syystä.

Työaikalisät ja lisä- ja ylityö

8. Työaikalisä ei oteta huomioon peruspalkassa laskettaessa lisä- ja ylityökorvauksia. Työaikalisät maksetaan lisä- ja ylityön ajalta korottamattomina.

Palkan maksaminen tasoittumisjaksossa

9. Kaikista tasoittumisjakson tunneista maksetaan korottamaton tuntipalkka tavanomaisena palkanmaksupäivänä.

10. Korotusosat maksetaan tasoittumisjakson päättymistä seuraavana palkanmaksupäivänä.

Lisä- ja ylityökorvaus vapaa-aikana

11. Lisä- ja ylityökorvaus voidaan vaihtaa vapaa-aikaan työaikalain 23 §:n mukaan.

Työsopimuksen päätyminen kesken tasoittumisjakson

12. Työsopimuksen päättyessä kesken tasoittumisjakson ja työajan jäädessä tasoittumatta keskimääräiseen 37.5 viikkotuntiin maksetaan tämän tuntimäärän ylittäviltä tunneilta

a. korottamaton säännöllisen työajan palkka jos:

- työnantajalla on oikeus päättää työsopimus työntekijästä johtuvista syistä
- työntekijä irtisanoo työsopimuksen

b. 50 %:lla korotettu palkka jos:

- työntekijällä on oikeus purkaa työsopimus
- työnantaja irtisanoo sopimuksen taloudellisista tai tuotannollisista syistä.

Vuorokaudessa yli 10 tuntia tehdystä työstä maksetaan kuitenkin a. ja b. kohdissa 50 %:lla korotettu palkka.

13. Alle 37,5 tuntia tekevän työsopimuksen päättyessä kesken tasoittumisjakson ennen työajan tasoittumista sovittuun keskimääräiseen viikkotyöaikaan maksetaan tämän ylittäviltä tunneilta korottamaton säännöllisen työajan palkka keskimäärin 37,5 viikkotuntiin saakka. Lisäksi noudatetaan työehtosopimuksen 10 §:n 12. kohdan määräyksiä.

14. Työsopimuksen päättyessä kesken tasoittumisjakson ennen työajan tasoittumista sovittuun keskimääräiseen viikkotyöaikaan vähennetään tekemättä jääneet tunnit työntekijän palkasta.

Ylityön enimmäismäärät

15. Ylityön enimmäismääriä kalenterivuoden aikana laskettaessa ei noudateta työaikalain 19 §:n mukaista neljän kuukauden tarkastelujaksoa (= 138 tuntia 4 kuukaudessa).

Tuntipalkkajakaja

16. Tuntipalkka saadaan jakamalla kuukausipalkka 160:llä.

Lisä- ja ylityökorvausten vanhentuminen

17. Lisä- ja ylityökorvaukset vanhentuvat työaikalain 38 §:n mukaan.

11 § Sunnuntaityö

1. Sunnuntaityö määräytyy työaikalain 33 §:n mukaan.
2. Sunnuntaina tai kirkollisena juhla-, itsenäisyys- ja vapunpäivänä tehdystä säännöllisestä työstä maksetaan kaksinkertainen palkka.
3. Sunnuntaityökorvaus voidaan sopia vaihdettavaksi vapaa-aikaan, joka on pidettävä 6 kuukauden kuluessa sunnuntaityön teettämisestä.
4. Työaikaisiä ei oteta huomioon peruspalkassa laskettaessa sunnuntaityökorvausta. Sunnuntaityökorvaus vanhenee työaikalain 38 §:n mukaan.

4. PALKKAUS

12 § Työpalkat

Vähimmäispalkka

1. Optikon vähimmäispalkka on
  - 1.12.2010 alkaen 2340 euroa kuukaudessa
  - 1.12.2011 alkaen 2385 euroa kuukaudessa
  - 1.12.2012 alkaen 2440 euroa kuukaudessa

Optometristiopiskelija

2. Optometristiopiskelijan palkka on vähintään 65 % vähimmäispalkasta.

Lisien osalta noudatetaan tämän työehtosopimuksen määräyksiä.

Esimieslisä

3. Työnantajan nimeämälle esimiesoptikolle maksetaan esimieslisää 150 euroa kuukaudessa.

Lääkelisä

4. Henkilölle, joka on suorittanut diagnostisten lääkkeiden määräämisen laillistavan lisäkoulutuksen ja joka työssään käyttää diagnostisia lääkkeitä, maksetaan lääkelisänä 150 euroa kuukaudessa. Lääkelisää ei makseta optikolle, joka on suorittanut diagnostisten lääkkeiden määräämisen laillistavan koulutuksen osana optometristin tutkintoa.

Piilolasilisä

5. Henkilölle, joka on suorittanut piilolasien sovittamiseen ja määräämiseen laillistavan lisäkoulutuksen 1.1.2011 jälkeen ja joka työssään sovittaa ja määrää asiakkaille piilolaseja, maksetaan piilolasilisänä 100 euroa kuukaudessa. Piilolasilisää ei makseta optikolle, joka on suorittanut piilolasien sovittamiseen ja määräämiseen laillistavan koulutuksen osana optometristin tutkintoa.

Iltalisä

6. Kello 18.00–24.00 tehdystä työstä maksetaan iltalisää 4,10 euroa tunnilta. Lisä maksetaan riippumatta myymälän aukiolosta.

Lisä voidaan sopia osaksi kuukausipalkkaa tai vaihdettavaksi vapaaksi.

Aattoiltalisä

7. Myymälän oltua auki kirkollisen juhlapäivän aattona kello 18.00 jälkeen maksetaan kello 18.00–24.00 tehdystä työstä lauantailisän suuruinen aattoiltalisä.

Näitä ovat:

- loppiaisen aatto
- kiirastorstai
- helatorstain aatto
- pyhäinpäivän aatto
- uudenvuoden aatto

Aaton ollessa lauantaina lisä määräytyy 8. kohdan mukaan.

Lisä voidaan sopia osaksi kuukausipalkkaa tai vaihdettavaksi vapaaksi.

Lauantailisä

8. Myymälän oltua auki lauantaina kello 13.00 jälkeen maksetaan kello 13.00 – 24.00 tehdystä työstä lauantailisää 5,35 euroa tunnilta.

Aattopäiviltä (paitsi lauantai-aattoilta) lisää ei makseta.

Lisä voidaan sopia osaksi kuukausipalkkaa tai vaihdettavaksi vapaaksi.

Tilapäinen siirto

9. Siirrettäessä työntekijä korkeammin palkattuun työhön yhdenjaksoisesti yli kahdeksi viikoksi maksetaan yli menevältä ajalta kyseisen työn mukaista palkkaa.

Siirron aiheutuessa vuosilomajärjestelyistä ja sen kestäessä yli kuukauden kalenterivuoden aikana maksetaan yli menevältä ajalta kyseisen työn mukaista palkkaa.

Ennen siirtoa työnantaja toteaa sen vaikutuksen palkkaukseen.

Osakuukauden palkka

10. Osakuukauden palkka lasketaan:

- kertomalla päiväpalkka palkkaan oikeuttavilla päivillä, jos niitä on alle 13
- vähentämällä kk-palkasta poissaoltujen työpäivien palkka, jos palkkaan oikeuttavia päiviä on vähintään 13.

Päiväpalkka saadaan jakamalla kk-palkka 21:llä.

Alle 37,5 tuntia tekevät

11. Alle 37,5 tuntia tekevälle voidaan maksaa suhteutettu kuukausipalkka tai tuntipalkka.

12. Työntekijälle voidaan maksaa kuukausipalkka sovitun viikkotyöajan ja 37,5 tunnin suhteessa.

Suhteutettua kuukausipalkkaa saavan työntekijän tuntipalkka määräytyy 13. kohdan mukaan.

13. Vähimmäistuntipalkka lasketaan jakamalla kokoaikatyöntekijän vähimmäispalkka luvulla 160.

14. Palkka maksetaan muun henkilöstön palkanmaksuajan mukaan.

13 § Työasut

1. Työnantajan edellyttäessä erityistä työasua se hankitaan ja huolletaan työnantajan toimesta.

2. Työasu on työnantajan omaisuutta.

3. Paikallisesti voidaan sopia (2 §:n mukaisesti), että optikko huoltaa työasunsa korvausta vastaan.

5. POISSAOLOT

14 § Sairastuminen

Palkanmaksun edellytykset

1. Palkka maksetaan jos:

- työntekijä on sairauden tai tapaturman johdosta työkyvytön työsopimuksen mukaiseen työhön ja
- työntekijä ei ole aiheuttanut työkyvyttömyyttä tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella.

Ilmoitusvelvollisuus ja lääkärintodistus

2. Työntekijän on viipymättä ilmoitettava poissaolosta ja sen tiedossa olevasta kestosta. Työntekijän laiminlyödessä välittömän ilmoittamisen palkanmaksuvelvollisuus alkaa ilmoittamisesta.

Työntekijän on vaadittaessa esitettävä työkyvyttömyydestä lääkärintodistus tai muu työnantajan hyväksymä selvitys. Lääkärintodistus on haettava ensisijaisesti työterveyslääkäriltä tai muulta työnantajan nimeämältä lääkäriltä.

Jos työnantajalla on perusteltu syy epäillä työntekijän työkyvyttömyyttä, työnantaja voi pyytää työntekijää hankkimaan palkanmaksuvelvollisuuden edellytyksenä uuden lääkärilausunnon nimeämältään lääkäriltä.

Työnantajan nimetessä lääkärin työnantaja maksaa lääkärintodistuksen hankkimiskustannukset.

Epidemian aikana tai kun lääkäripalveluksia ei ole riittävästi saatavilla työterveyshoitaja tai terveydenhoitaja voi antaa tutkimuksensa perusteella sairauslomatodistuksen enintään kolmeksi päiväksi kerrallaan. Todistuksen voi uusida vain sama hoitaja.

Palkanmaksu

3. Palkka maksetaan kunkin työkyvyttömyystapauksen yhteydessä seuraavasti:

Työsuhteen kesto sairastumishetkellä

vähintään kuukausi
vähintään 3 kk mutta alle 3 vuotta
3 vuotta–alle 5 vuotta
5 vuotta–alle 10 vuotta
vähintään 10 vuotta

Palkallisen jakson pituus

sairausvakuutuslain karenssiaika
4 viikkoa
5 viikkoa
6 viikkoa
8 viikkoa

Sairausvakuutuslain karenssiaika on sairastumispäivä ja sitä seuraavat 9 arkipäivää. Työntekijän sairastuessa uudelleen samaan sairauteen 30 päivän kuluessa sairausvakuutuslain karenssiaika on sairastumispäivä (ks. kohta 4, sairauden uusiutuminen)

Palkka maksetaan jaksoon sisältyviltä työpäiviltä.

Lääkelisä ja piilolasilisä otetaan huomioon sairausajan palkassa vain viiden ensimmäisen palkallisen työpäivän ajalta.

Provisiot maksetaan sairausajan palkassa, jos niitä olisi kertynyt työntekijälle sairausjakson aikana.

Työnantaja maksaa sairausajan palkan suoraan työntekijälle ja hakee itselleen sairausvakuutuskorvauksen.

Jos sairausvakuutuslain päivärahaa ei makseta tai se maksetaan normaalia pienempänä, työnantajan palkanmaksuvelvollisuus vähenee maksamatta jääneellä määrällä.

Paikallisesti voidaan sopia (2 §:n mukaisesti) sairausajan palkan maksamisesta seuraavaa:

- Sairausvakuutuslain karenssiaikaan sisältyviltä työpäiviltä maksetaan täysi palkka.
- Karenssin jälkeisiltä työpäiviltä maksetaan päiväpalkan ja sairausvakuutuspäivärahan erotus. Maksaminen edellyttää selvitystä päivärahan suuruudesta.

Työtapaturmasta johtuva sairausajan palkka maksetaan aina suoraan työntekijälle.

Sairausajan palkasta vähennetään samasta työkyvyttömyydestä ja samalta ajanjaksolta saatu päiväraha tai siihen rinnastettava korvaus, joka maksetaan:

- lain perusteella
- työnantajan kokonaan tai osaksi kustantaman muun vakuutuksen perusteella
- tai työnantajan kannatusmaksua saavasta sairausavustuskassasta.

Palkan tultua jo maksetuksi työnantaja voi nostaa korvaukset itselleen tai periä ne työntekijältä, kuitenkin enintään maksamansa määrän.

Sairauden uusiutuminen

4. Työntekijän sairastuessa samaan sairauteen 30 päivän kuluessa työhön paluusta maksetaan sairausajan palkka seuraavasti:

- Poissaolojaksot lasketaan yhteen ja niiltä maksetaan palkka kuin kyseessä olisi yksi sairastumisjakso.
- Palkka maksetaan kuitenkin sairausvakuutuslain karenssiajalta eli sairastumispäivältä sen ollessa työpäivä.

Karanteeni

5. Työntekijän ollessa poissa työstä tartuntatautilain perusteella hänelle maksetaan palkka tämän pykälän mukaan.

Alle 37,5 tuntia tekevä

6. Alle 37,5 tuntia tekeväälle tuntipalkkaiselle palkka maksetaan jaksoon sisältyviltä työtunneilta.

Työvuoroluettelon puuttuessa palkka maksetaan sovitun keskimääräisen viikkotyöajan mukaan.

15 § Tilapäinen poissaolo

Äkillinen sairaus perheessä

1. Työntekijälle pyritään antamaan mahdollisuus lyhyeen palkattomaan poissaoloon perheessä sattuneen äkillisen sairauden johdosta.

2. Alle 10-vuotiaan lapsen sairastuessa äkillisesti lapsen huoltajalle maksetaan palkka 1–3 kalenteripäivään sisältyviltä työpäiviltä 14 §:n mukaan jos:

- lyhyt poissaolo on välttämätöntä lapsen hoidon järjestämiseksi tai lapsen hoitamiseksi
- työntekijä on viipymättä ilmoittanut poissaolosta ja jos mahdollista sen kestosta
- lapsen sairaudesta on toimitettu lääkärintodistus tai muu työnantajan hyväksymä selvitys

Muulle kuin yksinhuoltajalle palkka maksetaan, jos

- toisella huoltajalla,
- huoltajan avio- tai avopuolisolla tai
- lapsen huoltajalla, joka ei asu lapsen kanssa samassa taloudessa,

ei ole ansiotyön, työajan, välimatkan, asevelvollisuuden tai siviilipalvelun suorittamisen tai kertausharjoitusten takia mahdollisuutta järjestää hoitoa tai itse hoitaa lasta.

Esteestä on pyynnöstä annettava selvitys.

Tarvittaessa työntekijälle pyritään antamaan 3 kalenteripäivää pidempi palkaton poissaolo.

Vihkiminen ja merkkipäivä

3. Työntekijän vihkimispäivä on palkallinen vapaapäivä sen ollessa työpäivä.

4. Työntekijän 50- ja 60-vuotispäivä on palkallinen vapaapäivä sen ollessa työpäivä.

Kuolema ja hautajaiset

5. Työntekijälle pyritään järjestämään mahdollisuus lyhyeen poissaoloon lähiomaisen kuoleman ja hautajaisten johdosta.

Lyhyellä poissaololla tarkoitetaan kuolemasta ja hautajaisista johtuviin järjestelyihin tarvittavaa aikaa.

Poissaolon kestäessä yli päivän työntekijän on annettava työnantajan pyynnöstä etukäteen selvitys ajan tarpeesta.

Lähiomaisia ovat mm. puoliso, vanhemmat, iso- ja appivanhemmat, lapsi, sisar ja veli.

Poissaolo ei vähennä ansioita.

Kutsunta ja kertausharjoitukset

6. Työntekijä voi osallistua ansion alentumatta asevelvollisten kutsuntaan ja siihen liittyvään lääkärintarkastukseen.

Lääkärintarkastukseen noudatetaan 16 §:n määräyksiä.

7. Työntekijälle maksetaan kertausharjoituspäiviltä palkan ja reserviläispalkan erotus.

Yhteiskunnallinen toiminta

8. Työntekijälle maksetaan palkan ja ansionmenetykskorvauksen erotus hänen osallistuessa:

- kunnanvaltuuston
- kunnanhallituksen
- tai valtiollisten tai kunnallisten vaalien vaalilautakunnan tai -toimikunnan työskentelyyn työaikana.

Erotus maksetaan työntekijän annettua selvityksen ansionmenetykskorvauksesta.

Vaikeasti sairas lapsi

9. Lapsen ollessa vaikeasti sairas työntekijä on sovittaessa oikeutettu palkattomaan poissaoloon (Vnp 130/85).

Vuosilomaedut

10. Tämän pykälän mukaiset poissaolot eivät vähennä vuosilomaetuja lukuun ottamatta vaikeasti sairaan lapsen hoitoa.

16 § Lääkärintarkastukset

Palkanmaksun edellytykset

Säännöllisen työajan palkkaa ei vähennetä seuraavissa tapauksissa edellyttäen, että tarkastukset ja tutkimukset on järjestetty tarpeetonta työajan menetystä välttämällä:

Sairauden toteaminen

Sairauden toteamiseksi välttämätön lääkärin tarkastus ja siihen liittyvä lääkärin määräämä laboratorio- tai röntgentutkimus, jos aikaa ei ole saatu työajan ulkopuolella.

Äkillinen hammassairaus

Äkillisen hammassairauden hoitotoimen ajalta jos:

- hammassairaus ennen hoitoa aiheuttaa työkyvyttömyyden
- hammassairaus vaatii hoitoa samana päivänä tai saman työvuoron aikana
- hammaslääkärin antama todistus osoittaa työkyvyttömyyden ja hoidon kiireellisyyden.

Raskaus

Raskaana olevan työntekijän käydessä synnytystä edeltävissä lääketieteellisissä tutkimuksissa, jos aikaa ei ole saatu työajan ulkopuolella.

Lakisääteiset tarkastukset ja tutkimukset

Työntekijän käydessä:

- työterveyshuoltolain tarkoittamissa ja yrityksen työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan hyväksytyissä tarkastuksissa
- nuorista työntekijöistä annettuun lakiin liittyvissä tutkimuksissa
- tartuntatautilakiin liittyvissä ja työnantajan edellyttämässä tutkimuksissa
- tartuntatautilain edellyttämässä tutkimuksissa, jotka johtuvat työntekijän siirtymisestä yrityksessä toisiin tehtäviin

Työnantaja maksaa työntekijälle välttämättömät matkakustannukset kyseisiin tutkimuksiin tai jälkitarkastuksiin sekä päivärahan, jos ne tehdään muulla paikkakunnalla.

17 § Lapsen syntymä

Perhevapaat

1. Erityisäitiys-, äitiys-, isyys-, adoptio- ja vanhempainvapaa sekä hoitovapaa määräytyvät työsopimus- ja sairausvakuutuslain mukaan.
2. Äitiys- tai adoptiovapaalle lähtevälle työntekijälle maksetaan 3 kuukaudelta palkan ja sairausvakuutuslain äitiysrahan erotus, jos:
  - työsuhde on kestänyt vähintään 9 kuukautta ennen vapaan alkua ja
  - työntekijä palaa perhevapaalta työhön.

Erotuksen maksaminen edellyttää työntekijän selvitystä äitiysrahan suuruudesta.

Jos työntekijä ei ole toimittanut Kelan pyytämiä selvityksiä, eikä äitiysrahaa tästä syystä makseta tai se maksetaan normaalia pienempänä, vähenee työnantajan palkanmaksuvelvollisuus maksamatta jääneellä määrällä.

Alle 37.5 tuntia tekeväälle maksetaan erotus sovitun keskimääräisen viikkotyöajan mukaan.

Työnantajalla ei ole velvollisuutta maksaa palkan ja äitiysrahan erotusta uudelta äitiysvapaalta, jos työntekijä ei ole palannut työhön edelliseltä perhevapaalta.

Isyysvapaalle lähtevälle maksetaan 6 ensimmäiseltä isyysvapaapäivältä palkan ja sairausvakuutuslain isyysrahan erotus. Muuten noudatetaan edellä esitettyä.

Muut perhevapaat ovat palkattomia.

Ilmoitusajat

3. Työntekijän on ilmoitettava työnantajalle äitiys-, isyys-, vanhempain- ja hoitovapaasta viimeistään 2 kuukautta ennen vapaan alkamista.

Jos vapaan kesto on enintään 12 arkipäivää, ilmoitusaika on kuitenkin yksi kuukausi.

Työntekijän tulisi antaa työnantajalle hyvissä ajoin kokonaissuunnitelma vapaiden käytöstä kummankin vanhemman osalta.

Vapaan ajankohdan muuttaminen

4. Työntekijä voi työsopimuslain mukaisesta perustellusta syystä muuttaa aikaisemmin ilmoittamansa äitiys-, isyys-, vanhempain- tai hoitovapaan ajankohdan noudattaen 1 kuukauden ilmoitusaikaa.

Työntekijä voi varhentaa äitiysvapaan tai muuttaa synnytyksen yhteydessä pidettäväksi aiotun isyysvapaan ajankohdan sen ollessa tarpeen lapsen syntymän tai lapsen, äidin tai isän terveyden tilan vuoksi. Muutoksesta on ilmoitettava työnantajalle niin pian kuin mahdollista.

Työntekijän keskeyttäessä vanhempainvapaan tai hoitovapaan työkyvyttömyyden takia työnantajalla ei ole sairausajan palkanmaksuvelvollisuutta työsopimuslain mukaisesti ilmoitetulta vanhempainvapaalta tai hoitovapaalta.

Työskentely vapaan aikana

5. Vanhempainvapaa ja hoitovapaa on tarkoitettu lapsen hoitamiseen.

Työntekijä voi työskennellä vapaan aikana edellyttäen, ettei lapsen hoito esty tai häiriinny.

6. VUOSILOMA

18 § Vuosiloma

1. Loma määräytyy vuosilomalain mukaan.

Loman pituus

2. Lomaa ansaitaan täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta työsuhteen kestettyä lomanmääräytymisvuoden (1.4.–31.3.) loppuun mennessä:

alle vuoden	2 arkipäivää
vähintään vuoden	2.5 arkipäivää

Työsuhteen kestettyä 31.3. mennessä 15 vuotta annetaan 24 päivää ylittävä loman osa 50 %:lla pidennettynä 1.10. alkaen.

Täysi lomanmääräytymiskuukausi on kalenterikuukausi, jonka aikana työntekijä on työskennellyt:

- vähintään 14 päivää
- vähintään 35 tuntia.

Lomaa ansaitaan joko 14 päivän tai 35 tunnin säännön perusteella.

Lomaa ansaitaan 35 tunnin säännön perusteella työntekijän työskennellessä työsopimuksen mukaan alle 14 päivää kuukaudessa.

Loman antaminen

3. Työnantaja määrää loman alkamisajankohdan vuosilomalain mukaisesti, ellei paikallisesti toisin sovita (2 §:n mukaisesti).

Työnantajan on annettava ennen loman määräämistä työntekijälle tai tämän edustajalle mahdollisuus esittää mielipiteensä loman ajankohdasta.

Kesä- ja talviloman ei tulisi välittömästi seurata toisiaan.

Lomapäiviksi ei lasketa pyhäpäiviä, pääsiäislauantaita, vapunpäivää, juhannusaattoa, Itsenäisyyspäivää ja jouluaattoa.

Loma ja vapaapäivä

4. Loman alkamiseen vapaapäivänä tarvitaan työntekijän suostumus.

Vähintään 6 päivän loma voi alkaa työntekijän maanantaivapaapäivänä.

Vähintään 6 päivän loman päättyessä maanantaina, tiistaina tai keskiviikkona työntekijällä on myös tällä viikolla lomapäivien lisäksi vapaapäivä.

Enintään 3 päivän lomaan ei voi sisältyä vapaapäivää ilman työntekijän suostumusta.

Lisät

5. Lomapalkkaan ja -korvaukseen lisätään suuruudeltaan vaihtelevat työehtosopimukseen perustuvat lisät.

Tällaisia ovat mm. ilta- ja lauantailisät.

Lomapalkkaan ja -korvaukseen lisätään lomanmääräytymisvuoden aikana maksetuista lisistä:

- 10 % työsuhteen kestänyt lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä alle vuoden
- 12.5 % työsuhteen kestänyt lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä vähintään vuoden.

Laskettaessa lomapalkkaa provision osalta noudatetaan vuosilomalakia.

Lomapalkan maksaminen

6. Lomapalkka maksetaan ennen loman alkamista, ellei paikallisesti toisin sovita (2 §:n mukaisesti).

Enintään 6 päivän lomapalkka voidaan maksaa yrityksen normaalina palkanmaksupäivänä.

Käytettäessä vuosilomapalkan laskennassa jakajaa se on 25.

Alle 37,5 tuntia tekevät

7. Lomanmääräytymisvuoden ansio (1.4.–31.3.) muodostuu:

- työssäoloajan palkasta lukuunottamatta hätä- ja ylityön ajalta maksettua palkkaa ja
- poissaoloajalta maksetusta palkasta (tes: 15–16 §) ja
- laskennallisesta palkasta

8. Maksettuaan palkkaan lisätään laskennallista palkkaa:

- sairauspoissaolojen ajalta yhteensä enintään 75 työpäivältä lomanmääräytymisvuoden aikana (75 työpäivän jaksoon sisältyvät palkalliset sairauspoissaolot)
- sairauspoissaolojen ajalta yhteensä enintään 105 kalenteripäivältä ansaittaessa lomaa 35 tunnin säännön mukaan. (105 kalenteripäivän jaksoon sisältyvät palkalliset sairauspoissaolot)
- äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan ajalta
- lomautusajalta enintään 30 työpäivältä kutakin lomautusta kohden
- lomautuksen ajalta yhteensä enintään 42 kalenteripäivältä ansaittaessa lomaa 35 tunnin säännön mukaan
- tilapäisen hoitovapaan ajalta
- pakottavien perhesyiden ajalta
- lääkinnällisen kuntoutuksen ajalta yhteensä enintään 75 työpäivältä
- lääkinnällisen kuntoutuksen ajalta yhteensä enintään 105 kalenteripäivältä ansaittaessa lomaa 35 tunnin säännön mukaan
- sairauden leviämisen estämiseksi annetun viranomaisen määräyksen vuoksi

9. Poissaoloajalta maksettava laskennallinen palkka määräytyy poissaolon alkamishetken tuntipalkan ja sovitun keskimääräisen viikkotyöajan mukaan tai kuukausipalkkaisella poissaolon alkamishetken kuukausipalkan mukaan.

10. Jos tuntipalkkaisella ei ole sovittu keskimääräistä viikkotyöaikaa, laskennallinen palkka määräytyy poissaoloa edeltävän kolmen (3) kuukauden keskimääräisen viikkotyöajan mukaan.

11. Lomapalkka tai -korvaus on edellä esitetystä lomanmääräytymisvuoden ansiosta:

- 10 % työsuhteen kestänyt lomanmääräytymisvuoden loppuun (31.3) mennessä alle vuoden
- 12.5 % työsuhteen kestänyt lomanmääräytymisvuoden loppuun (31.3.) mennessä vähintään vuoden.

12. Lomapalkka maksetaan ennen loman alkamista, ellei paikallisesti toisin sovita (työehtosopimuksen 2 §:n mukaisesti).

Enintään 6 päivän lomapalkka voidaan maksaa yrityksen normaalina palkanmaksupäivänä.

Jos optikolla ei ole lomapäiviä, lomakorvaus maksetaan viimeistään lomakauden loppuun (30.9.) mennessä.

Lomakorvaus työsuhteen päättyessä lasketaan kuten lomapalkka.

19 § Lomaraha

Maksamisedellytykset

1. Lomaraha maksetaan työntekijän:
  - aloittaessa loman ilmoitettuna tai sovittuna aikana
  - palatessa työhön heti loman päätyttyä.

Lomaraha maksetaan myös työntekijän:

- oltua poissa työstä työnantajan suostumuksella välittömästi ennen loman alkamista tai sen päätyttyä
- ollessa estynyt palaamasta työhön vuosilomalain 7 §:n 2 momentissa mainitusta syystä.

Suuruus

2. Lomaraha on 50 % lakisääteisestä vuosilomapalkasta, elleivät työnantaja ja työntekijä sovi sen vaihtamisesta vapaaksi.

Maksamisaika

3. Lomaraha maksetaan loman alkaessa, ellei paikallisesti toisin sovita (2 §:n mukaisesti).

Puolet kesäloman lomarahasta voidaan maksaa viimeistään joulua edeltävänä palkanmaksupäivänä, elleivät työnantaja ja työntekijä sovi myöhemmästä ajankohdasta. Työsuhteen päättyessä ennen sitä lomaraha maksetaan lopputilissä.

Enintään 6 lomapäivän lomaraha voidaan maksaa yrityksen normaalina palkanmaksupäivänä.

Hoitovapaa

4. Hoitovapaalla olevalle maksetaan lomaraha 3. kohdan mukaan. Työntekijän palaamatta työhön ennakoilmoituksen tai siihen tehdyn muutoksen mukaisesti hoitovapaan päätyttyä työnantajalla on oikeus periä maksamansa lomaraha takaisin.

Varusmiespalvelu

5. Lomaraha maksetaan asevelvollisuutta suorittavalle hänen palattua asianmukaisesti työhön.

Lomaraha on 50 % ennen palvelukseen astumista maksetusta lomapalkasta tai lomakorvauksesta.

Työsuhteen päätyminen loman aikana

6. Työsuhteen päättyessä taloudellisista tai tuotannollisista syistä loman aikana tai loman viimeisenä päivänä maksetaan lomarahaa.

Eläkkeelle siirtyminen

7. Lomarahaa maksetaan työntekijän siirtyessä vanhuus-, työkyvyttömyys- tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle.

Takaisinperintä

8. Kohtien 1. ja 4. edellytysten jäädessä toteutumatta lomarahaa voidaan periä takaisin.

Alle 37,5 tuntia tekevät

9. Lomarahaa maksaminen edellyttää, että työntekijä on ansainnut vuosilomapäiviä.

7. MATKAT

20 § Matkakustannukset

1. Matkakustannukset korvataan vaihtoehtoisesti:

- valtion matkustussäännön mukaan
- verohallituksen päätöksen mukaan
- yrityksen matkustussäännön mukaan.

2. Yrityksen matkustussäännön korvausten euromääräinen taso määräytyy valtion matkustussäännön mukaan ja maksuperusteet (aikarajat) verohallituksen päätöksen mukaan.

8. ERINÄISET MÄÄRÄYKSET

21 § Erinäiset määräykset

Jäsenmaksun perintä

1. Työntekijän pyynnöstä työnantaja tekee hänen kanssaan perintälomakkeen mukaisen sopimuksen Suomen Optikoiden Ammattiliiton jäsenmaksun perinnästä.

Perinnässä noudatetaan voimassa olevaa keskusjärjestösopimusta.

Kokoontuminen työpaikalla

2. Suomen Optikoiden Ammattiliiton jäsenet, ammattiosastot tai vastaavat voivat pitää työajan ulkopuolella kokouksia työsuhtekysymyksistä jos:

- kokouksen pitämisestä sovitaan työnantajan kanssa 3 päivää etukäteen, jos mahdollista
- työnantaja osoittaa pyydettyä tarkoituksenmukaisen kokouspaikan
- järjestäjä vastaa järjestyksestä ja kokoustilojen siisteydestä.

Järjestäjällä on oikeus kutsua kokoukseen liiton edustajia tai muita asiantuntijoita.

Luottamusmies

3. Työnantaja ja luottamusmies sopivat luottamusmiesasioiden tiedottamistavoista yrityksen työntekijöille.

Ryhmähenkivakuutus

4. Työnantaja kustantaa työntekijän ryhmähenkivakuutuksen.

9. NEUVOTTELUJÄRJESTYS JA TYÖRAUHA

22 § Erimielisyydet

Paikalliset neuvottelut

1. Työehtosopimukseen liittyvistä erimielisyyksistä neuvotellaan ensin työnantajan ja työntekijän tai luottamusmiehen kanssa.

Asian jäädessä erimieliseksi laaditaan kahtena kappaleena oheinen erimielisyyshuomio.

Liittoneuvottelut

2. Paikalliset osapuolet voivat jättää asian liittojen ratkaistavaksi.

Neuvottelujen toteutus

3. Paikalliset ja liittoneuvottelut aloitetaan ja käydään viivytyksettä.

Työtuomioistuin

4. Asian jäädessä liittoneuvotteluissa erimieliseksi se voidaan jättää työtuomioistuimen ratkaistavaksi.

23 § Työrauha ja sopimusrikkomukset

1. Kaikki sopimukseen kohdistuvat työtaistelutoimenpiteet ovat kielletyt.
2. Tämän sopimuksen rikkomisen seuraamukset määräytyvät allekirjoituspäivänä voimassa olevan työehtosopimukslain ja keskusjärjestösopimuksen mukaan.

10. VOIMASSAOLO

24 § Sopimuksen voimassaolo

1. Sopimus on voimassa 30.11.2013 asti.
2. Sopimus jatkuu vuoden kerrallaan, ellei sitä irtisanota kirjallisesti viimeistään kuukautta ennen sen päättymistä.
3. Irtisanomisen yhteydessä on jätettävä kirjallisesti yksilöidyt muutosesitykset.

TYÖAIKAPANKKI

1. Paikallisesti sopien (2 §:n mukaisesti) voidaan tehtyjä työtunteja siirtää työaikapankkiin alla esitetyllä tavalla.

Siirrettävät työtunnit

2. Työnantajan ja työntekijän sopiessa voidaan työaikapankkiin siirtää:

- lisä- ja ylityötunteja
- vapaaksi vaihdettavia työaikalaisätunteja
- sunnuntaityön korotustunteja
- tes-vapaapäivänä tehtyjä työtunteja
- arkipyhälyhennyspäivänä tehtyjä työtunteja
- työaikalain mukaisena vapaapäivänä tehtyjä työtunteja
- lomarahana vaihtamisvapaapäivänä tehtyjä työtunteja

3. Työnantajan aloitteesta tehtävät ja korotetulla palkalla maksettavat työtunnit siirretään työaikapankkiin vastaavasti korotettuina.

Työntekijän aloitteesta tehtävät tunnit siirretään työaikapankkiin korottamattomina.

4. Työnantaja ja työntekijä sopivat siirrettävien työtuntien määrästä.

Työaikapankissa saa kokoaikatyöntekijällä olla enintään 75 tuntia ja alle 37,5 tuntia tekevällä enintään kaksi kertaa työsopimuksessa sovittu viikkotyöaika.

Vapaan pitäminen

5. Työnantaja ja työntekijä pyrkivät sopimaan työaikapankkiin kertyneen vapaan antamisajankohdan. Muussa tapauksessa työnantaja määrää vapaan antamisajankohdan.

Vapaan antamisajankohdasta on ilmoitettava työntekijälle hyvissä ajoin, kuitenkin vähintään kaksi viikkoa etukäteen.

6. Vapaa annetaan kokonaisina vapaapäivinä, ellei toisin sovita.

Vapaa pyritään antamaan muiden vapaapäivien tai vuosiloman yhteydessä.

Vapaa on pidettävä viimeistään kertymisvuotta seuraavan kalenterivuoden aikana, ellei hyväksyttävän poissaolon takia muuta sovita.

7. Työnantajan tai työntekijän irtisanoessa työaikapankkisopimuksen pidetään työaikapankkiin siirretyt työtunnit vapaana tämän pykälän mukaan.

Poissaolot ja vuosiloma

8. Työntekijän ollessa työkyvytön ennen vapaan alkamista tai työkyvyttömyyden alkaessa vapaan aikana noudatetaan vuosilomalain säännöksiä.

Vapaapäivät kerryttävät vuosilomaa.

Kirjanpito

9. Työaikapankista on kirjattava:

- milloin työ on tehty
- kumman aloitteesta
- montako tuntia tehty ja montako siirretty pankkiin
- vapaan ajankohta ja montako tuntia pankista otetaan

Työsuhteen päättyminen

10. Työsuhteen päättyessä pitämätön vapaa korvataan peruspalkalla.

LOMARAHAN VAIHTAMINEN VAPAAKSI

Lomarahen vaihtamisessa vapaaksi noudatetaan seuraavaa:

1. Sopimus lomarahen vaihtamisesta vapaaksi on tehtävä kirjallisesti.
2. Sopimus on tehtävä ennen vuosiloman tai sen osan alkamista.
3. Sopimus on toistaiseksi voimassa oleva tai määräaikainen.

Toistaiseksi voimassa oleva sopimus voidaan irtisanoa 2 kuukauden irtisanomisajalla päättymään 30.4. mennessä.

Irtisanomisajasta voidaan sopia toisin.

4. Vapaapäivien määrä (arkipäiviä) on enintään puolet ansaittujen lomapäivien määrästä.
5. Vapaapäivien pitämisaikakohdista sopivat työnantaja ja työntekijä.
6. Vapaapäivät tulee pitää viimeistään 30.4. mennessä.
7. Vapaapäivistä maksetaan lomarahen suuruinen korvaus suhteessa pidettävien vapaapäivien määrään, ellei toisin sovita.

Esimerkki:

Työntekijän lomaoikeus on 30 päivää.
Työntekijä vaihtaa lomarahasta vapaaksi 8 päivää.
Palkka vapaapäiviltä on 8/15 kertaa lomaraha.

8. Muuten noudatetaan vuosilomalain säännöksiä.

KOULUTUSSOPIMUS

1 § Ammattiyhdistyskoulutus

Koulutustyöryhmä

1. Tämän sopimuksen mukaista ammattiyhdistyskoulutusta varten on liittojen välinen koulutustyöryhmä.
2. Työryhmä hyväksyy työnantajan tuen piiriin kuuluvat kurssit seuraavasti:
  - hyväksymisen edellytyksenä on yhteisesti todettu koulutustarve
  - kurssit hyväksytään kalenterivuodeksi kerrallaan
  - tarvittaessa kursseja voidaan hyväksyä kalenterivuoden aikana
  - ennen hyväksymistä työryhmälle annetaan selvitys kurssin tavoitteista, opetusohjelmasta, ajankohdasta, järjestämispaikasta ja kohderyhmästä
  - hyväksytyjen kurssien joukossa tulee olla myös viikkoa lyhyempiä ja paikallisia kursseja.
3. Liitot tiedottavat kursseista viimeistään kaksi kuukautta ennen ensimmäisen kurssin alkua.
4. Työryhmä voi osallistua kurssien opetuksen seurantaan.

Osallistumisoikeus

5. Henkilöstön edustaja voi osallistua työsuhteen katkeamatta koulutustyöryhmän hyväksymälle enintään 2 viikon kurssille, jos se ei aiheuta yritykselle tuntuvaa haittaa.
6. Henkilöstön edustaja voi osallistua:
  - vuoden aikana yhdelle kurssille
  - vuoden aikana useampijaksoisen kurssin kaikille jaksoille kurssin kokonaispituuden ollessa enintään 2 viikkoa
  - kolmen vuoden aikana yhdelle samansisältöiselle kurssille (aika lasketaan edellisen samansisältöisen kurssin päättymisestä).

Ilmoitusvelvollisuus

7. Työntekijän on ilmoitettava osallistumisestaan kurssille mahdollisimman aikaisin.

Enintään viikon pituisesta kurssista on ilmoitettava vähintään 3 viikkoa ennen sen alkua ja yli viikon pituisesta kurssista vähintään 6 viikkoa ennen sen alkua.

8. Työnantajan on ilmoitettava henkilöstön edustajalle viimeistään 2 viikkoa ennen kurssin alkua syy, miksi kurssille osallistuminen aiheuttaisi yritykselle tuntuvaa haittaa.

Työsuojelukoulutus

9. Liiton työsuojelukoulutus pyritään antamaan erityisesti työsuojeluvaltuutetuille.

Korvaukset

10. Luottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu voivat osallistua koulutustyöryhmän hyväksymille kursseille ilman ansiomenetystä.

11. Luottamusmiehen ansiomenetys korvataan enintään 2 viikolta ja työsuojeluvaltuutetun enintään 1 viikolta edellyttäen, että kurssi liittyy osanottajan yhteistyötehtävään yrityksessä.

12. Ansiomenetys korvataan työntekijän peruspalkan mukaan.

Tuntikohtaisia lisiä ei korvata.

Kuukausikohtaiset lisät korvataan.

Muut edut

13. Osallistuminen tämän pykälän mukaiseen koulutukseen ei vähennä vuosiloma-, eläke- tai näihin verrattavia etuuksia.

2 § Yhteinen koulutus

1. Yhteistä koulutusta annetaan pääsääntöisesti työpaikkakohtaisesti.

2. Koulutukseen osallistumisesta sovitaan työnantajan ja työntekijän tai luottamusmiehen kanssa tai muulla paikallisesti sovittavalla tavalla.

3. Yhteistä koulutusta ovat esimerkiksi:

- yhteistoimintasopimuksen edellyttämä yhteinen koulutus
- osallistumisjärjestelmiin liittyvä koulutus
- työsuojeluyhteistyön kannalta tarpeelliset yritysten tai
- Työturvallisuuskeskuksen järjestämät perus- ja erikoiskurssit

4. Korvaukset määräytyvät 3 §:n mukaan.

3 § Ammatillinen koulutus

1. Optikon täydennyskoulutusvelvollisuus määräytyy terveydenhuollon ammattihenkilöstölain 18 §:n mukaan.

Optiikan Eettinen Neuvosto hyväksyy kurssit, jotka täyttävät täydennyskoulutukselta vaadittavat edellytykset.

2. Työnantajan antaessa työntekijälle ammatillista koulutusta työaikana tai työnantajan lähettäessä hänet ammatilliseen koulutukseen työnantaja korvaa koulutuskustannukset ja ansiomenetyksen.

3. Säännöllisen työajan ansiomenetys korvataan työntekijän peruspalkan mukaan.

Tuntikohtaisia lisiä ei korvata. Kuukausikohtaiset lisät korvataan.

Matkakustannukset korvataan halvimman kulkuneuvon mukaan.

4. Koulutuksen tapahtuessa työajan ulkopuolella työntekijälle korvataan siitä johtuvat suoranaiset kustannukset.

5. Ennen koulutukseen ilmoittautumista todetaan, onko kysymyksessä tämän pykälän mukainen koulutus.

Optometriapäivät

6. Optikko voi osallistua Optometriapäiville, jos:

- osallistuminen ei aiheuta haittaa yrityksen tai toimipaikan toiminnalle
- optikko ei ole osallistunut kyseisenä vuonna työnantajansa järjestämään Optometriapäiviä vastaavaan koulutustilaisuuteen.

Työnantaja maksaa koulutustilaisuudesta aiheutuvat välittömät kustannukset.

4 § Voimassaolo

Sopimus on voimassa toistaiseksi 3 kuukauden irtisanomisajalla.